

ПРАКТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стукаленко Ольга Вікторівна
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та господарського права
Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Прийняття Закону України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16.09.2014 № 1678-VII зумовило поступовий відхід нашої держави від виключно географічного до стратегічного партнерства щодо політико-правової, економічної, соціальної та низки інших важливих сфер цивілізаційного розвитку і співпраці у межах європейського континенту. У зв'язку із чим, за останні декілька років органами публічної влади України прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на імплементацію відповідних пунктів зазначеної угоди в частині будівельної галузі.

Національні інтереси України потребують утвердження України як впливової європейської держави, повноправного члена ЄС. У зв'язку з цим є необхідним чітке та всебічне визначення основних напрямів інтеграційного процесу, пріоритетне місце серед яких відводиться адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність з європейськими стандартами дотримання прав та свобод людини в будівельній галузі [1].

Тобто, подальше становлення будівельного законодавства України має відбуватися виключно з урахуванням європейських нормативів за такими напрямками: 1) імплементація основних положень гармонізованого законодавства ЄС у будівельній галузі;

2) затвердження національних стандартів України в галузі будівництва відповідно до міжнародних та європейських стандартів EN, EN ISO та ISO;

3) розробка та впровадження нормативно-правових актів, вплив яких скеровуватиметься на усунення правових прогалин та неузгодженостей як між нормами чинного законодавства, так і директивами та рекомендаціями ЄС;

4) внесення змін і доповнень до чинного законодавства;

5) прийняття Будівельного кодексу України, але це стане можливим лише після належної гармонізації сучасного вітчизняного законодавства з міжнародними положеннями у галузі будівництва. В іншому ж випадку цей кодифікований акт лише може ускладнити функціонування адміністративно-правового механізму забезпеченнябудівельної галузі, потребуючи постійного громіздкого і тривалого вдосконалення. І, як наслідок, негативно відіб'ється на інтеграційних процесах узгодження європейського та українського законодавства.

Будівельній галузі ЄС притаманні викокотехнологічність та прозорість, тому для досягнення подібного стану національної будівельної галузі доцільно імплементувати в законодавство України базові положення нормативно-правових актів Європейського співтовариства, зокрема положень Регламенту (ЄС) № 305/2011 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 09.03.2011 «Про встановлення гармонізованих умов для розміщення на ринку будівельних виробів», делегованого Регламенту Комісії (ЄС) № 1062/2013 від 30.10.2013 «Про формат Європейської технічної атестації будівельної продукції», Директиви (ЄС) Європейського Парламенту та Ради ЄС від 03.12.2011 № 2001/95/ЄС «Про загальну безпеку продукції», а також інших відповідних гармонізованих нормативно-правових актів ЄС [2, с. 31].

Наприклад, Регламент (ЄС) № 305/2011 від 09.03.2011 «Про встановлення гармонізованих умов для розміщення на ринку будівельних виробів», закріплює базові вимоги до будівельних споруд, процедури прийняття Європейського документа підтвердження, а також вимоги до форми та змісту декларації відповідності та декларації характеристик якості[3].

Зважаючи на важливість раціонального використання публічних коштів у будівельній галузі, цікавими є основні директиви ЄС щодо здійснення державних закупівель, серед яких: № 2014/23/ЄС від 26.02.2014 щодо укладання договорів концесії; № 2014/24/ЄС від 26.02.2014 про здійснення державних закупівель в державному секторі; № 2014/25/ЄС від 26.02.2014 щодо закупівель у сфері комунального господарства.

Необхідно звернути увагу на те, що загальновизнаною нормою для європейського ринку будівництва є розміщення виключно тієї продукції, яка підходить для використання за своїм призначенням. Йдеться про такі її характеристики, відповідно до яких будівельні роботи, для яких вона застосовується, задовольняють основні вимоги щодо механічної міцності та стійкості, безпеки у разі пожежі, гігієни, охорони здоров'я та довкілля, безпеки використання, захисту від шуму, збереження енергії та теплозахисних властивостей тощо.

На ринку будівельної продукції реалізація механізму нагляду за безпечністю та якістю будівельної продукції з боку уповноважених інституцій ЄС викладено в положеннях Регламенту (ЄС) № 765/2008 від 09.07.2008 «Про встановлення вимог для акредитації та нагляду за ринком щодо реалізації продукції», Рішення (ЄС) № 768/2008/ЄС від 09.07.2008 «Про встановлення загальних правил торгівлі товарами», а також у главі VIII «Нагляд за ринком та процедури забезпечення безпеки» Регламенту (ЄС) № 305/2011 від 09.03.2011. Аналіз цих нормативно-правових актів свідчить про забезпечення уповноваженими національними органами державної влади високого рівня захисту суспільних інтересів, серед яких життя, здоров'я і безпека людини, а також захист прав споживачів, навколишнього природного середовища тощо. Застосування даного досвіду буде доцільним і в Україні.

Адаптація вітчизняної будівельної галузі до міжнародних стандартів ЄС потребує з боку органів публічної влади України виконання низки дій, у тому числі:

- усунення технічних та адміністративних бар'єрів для торгівлі; прискорення уніфікації та застосування європейських стандартів;
- забезпечення вільного переміщення товарів відповідно до законодавства внутрішнього ринку;

- впровадження сертифікації, оцінки відповідності та знаку маркування СЕ згідно з директивами Нового та Глобального підходу;
- оснащення діючих структур нагляду за ринком та оцінки відповідності обладнанням та забезпечення навчання для створення спільної адміністративної інфраструктури;
- забезпечення належного впровадження нового законодавства про державні закупівлі;
- завершення роботи щодо взаємовизнання та уніфікації норм у негармонізованих сферах.

З урахуванням вищевикладеного слід зазначити, що основними тенденціями реалізації державного регулювання будівельної діяльності, які доречно врахувати під час розвитку будівельного законодавства України є:

- світовий позитивний досвід за дотриманням відповідних стандартів, практики нагляду європейських інституцій за безпекою та якістю будівельної продукції;
- формування будівельного законодавства, яке повинно включати спеціальні нормативно-правові акти, зокрема кодекси, якими будуть регулюватися відносини щодо територіального планування, архітектурно-будівельного проектування, відносин щодо зведення об'єктів капітального будівництва, їх реконструкції, ремонту, експлуатації тощо;
- закріплення адміністративно-правових механізмів, які, реалізуючись у фінансово-інвестиційній сфері будівництва та реконструкції житлових і нежитлових об'єктів, є гарантом повного завершення будівництва, зменшення проявів корупції та шахрайських дій на ринку будівельної продукції;
- застосування попередніх національних стандартів;
- регламентація окремими законами діяльності саморегульованих організацій у сфері архітектурної діяльності;
- функціонування спеціалізованих інформаційних систем і державних реєстрів у будівельній галузі;
- врегулювання процедури відшкодування шкоди, заподіяної життю або здоров'ю фізичних осіб, майну фізичних або юридичних осіб під час здійснення будівельної діяльності.

Все це призведе до розвитку національного будівельного законодавства як гармонійної складової нормативного простору.

Також, реалізація вищезазначених напрямів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання у будівельній галузі щодо забезпечення високої якості, безпеки об'єктів нерухомості та їх експортної орієнтації, дотримання ними оцінки відповідності будівельної продукції європейським вимогам, основу яких становить здійснення суб'єктами будівельної діяльності, яка не являє собою загрози для безпеки та здоров'я громадян або інших державних інтересів. Це, у свою чергу, призведе до здійснення на належному рівні архітектурно-будівельного нагляду та контролю з боку національних органів публічної влади.

Література

1. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98 // Ліга-закон. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/U615_98.html
2. Стукаленко О.В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі : теоретико-правові та праксеологічні засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»/ О. В. Стукаленко. – Дніпро, 2016. – 40 с.
3. Регламент ЕС 305/2011/ Regulation (EU) No 305/2011 Европейского Парламента и Совета «Об установлении гармонизированных условий для распространения на рынке строительной продукции и отмене директивы 89/106/ЕЕС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.icqc.eu/userfiles/File/regulation-305-2011.doc.